

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	HIRDETÉSEKET
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	dr. BALOGHY ERNŐ.	BITTERMANN NÁNDOR.	és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
Félévre . . . 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Európa tankönyvei hazánkról.

— Az állami tanítók akciója. —

Tessék bátran válogatni Európa bármely nemzete között, egy sincs köztünk, amely kevés rosszakarattal ne tárgyalna rólunk a maga iskolakönyveiben. Ezt mutatta ki Tomcsányi János állami tanító az Állami Tanítók Országos Egyesületében. Méltó, hogy az illetékes körök ezeket az adatokat szegyeljék, azért ime idesorozzuk a legébkékiáltóbb ferditéseket és butaságokat.

Mintegy 20 külföldi földrajzi tankönyv állt Tomcsányi rendelkezésére, melyeket részint maga vizsgált át, részint a „Magyar Pestalozzi” munkatársainak szivességéből illesztette megfigyelései keretébe, de azok közt egy sincs, amely ne tartalmazna valami ferdeséget, valami tévedést vagy rosszakaratot. Ha ezek adataiból akarnánk magunknak képet alkotni hazánkról, úgy valósággal csak morzsáit lelhetnők föl Árpád országának, Szent István birodalmának. S a művelt külföld ezekből tanulja ismerni Magyarországot, tanulja úgy, amint azok tanítják, hibákkal, ferditésekkel, közjogi botlásokkal, avagy kirívó rosszakarattal telten. Az a körülmény, hogy a külföldön a két államot csak egy követség képviseli, a tanult adatok hitelességének látszatát növelheti ugyan, de magukat az adatokat, a téves hitet, kivált ha a követség épületén mind a két címer s mind a két zászló ékeskednék, nem terjeszthetné.

De lássuk mit és hogyan tanítanak rólunk ezek a tankönyvek s ezek közül is melyek azok, amelyek legtöbb kárt okoznak? Legelső helyen áll ez utóbbiak közt kétségkívül a velünk szövetségben élő osztrák „testvérek” földrajzi tankönyve, mert ebből merítik a többi német írók adataikat s viszont ezekből majdnem az egész művelt Európa. Ehhez csatlakoznak az ugyancsak „barátságos érzelmű” szomszédok, a szerbek és románok tankönyvei. Az osztráknak már a címe is felháborító, amely „Österreichische Vaterlandskunde” címen adja a magyar és osztrák monarchiák földrajzát s így címben is, de szellemben is, az adatok tömegében is egynek tünteti fel azt, ami minden forró vágya ellenére is kettő marad. Igen, az adatok tömegében is. Az első rész, mely az „Osztrák-Magyar Monarchia” hegy- és vízrajzával, klímájával és népességével foglalkozik, egyáltalában nem jelzi sehol, hogy két egymástól függet-

len államról ír, lelke mindenütt a nagy egység gondolatával van eltelve. A két ország hegyei, folyóvizei bámulatos össze-visszaságban kergetik egymást, kezdve például valami nyugati ponton, végig megy az osztrák tartományokon, majd belép Magyarországra, azon át Bukovinába s mindezt a bejárt földet saját „Vaterland”-jának vallja és ismerteti, jelezve egyszerűen, hogy ez vagy az a folyó vagy hegy a monarchia északi, déli, keleti vagy nyugati részén van-e. A magyart e részben csak annyira respektálja, amennyiben a néptörzsek közt utolsó előtti helyen a cigány után s a zsidó előtt felemlíti s megjegyzi, hogy a császári állam egyik főtörzse. (Hauptstamm des Kaiserstaates.)

Egyébként a „Politische Verhältnisse” cím alatt is csak egy államot ismer; mely négy államalakulattól bontakozott ki s melyben a törvényeket a császár szentesíti.

A második rész a tartományok részletes leírásával foglalkozik, mint a monarchia fele, szintén megtaláljuk részünket, még pedig külön Magyarországot és külön nagyfejedelemséget. Nem érdektelenek itt közlött adatai sem; pl. Budapest kir. főváros, mely két községre oszlik, nevezetesen Buda (Ofen) szabad királyi város, a római Aquincum, királyi várkastély az ország clenodiumaival, Hentzi szoborral. A másik Pest, amely ugymint Pozsony stb. szintén szabad királyi város. Tehát itt a szomszédban még mai napig sem veszik tudomásul az erdélyi uniót, Budapest székesfőváros egyesítését s a monumentális emlékművek közül is egyedül Hentziét hajlandók tudomásul venni és adni. Hogy a helységnevek mind németek, azt fölemlíteni is fölösleges. Ennél tökéletesebb összeolvasztást, mint azt ez a könyv tanítja, a legosztrákból politikuskok sem kívánhattak soha. De mint említettem, ennek az igazán perfid eljárásnak nemcsak az a következtése van, hogy osztrák szomszédainkat ringatja a gesammtmonarchie balhitébe, de az is, hogy helytelen tanításával a külföld többi országait is elámitja. Meg is látszik e hatás Európa valamennyi népének hasontárgyu tankönyvein. Tökéletesen egy sem bírja magát hatása alól kivonni. Ha imitt-amott találkozunk is ez irányu törekvéssel, az igen kevés eredményt tud felmutatni.

Egyedül az orosz és egy Nápolyban megjelent olasz földrajz az, ahol semmi kivetni valót e tekintetben nem

talált a felolvasó. Mindkettő hiven ismerteti úgy hazánkat, mint ennek Ausztriához való viszonyát s a helységek neveit következetesen magyarul írja. De már egy Milánóban megjelent olasz földrajz teljesen osztrák nyomon halad, helységnevei németek, a monarchia egy állam; főváros Bécs. Magyarország még tartománynak sem egy, mert van külön Erdély, mint nagyfejedelemség, melynek fővárosa Hermannstadt s nevezetesebb városai Kronstadt és Klausenburg.

A svájci francia nyelvű földrajz szintén igyekszik a helységneveknek magyar nyelven való írására, de ez csak félig sikerül neki; amennyiben soknak egyáltalában nem tud magyar nevet adni. Ilyen többek közt: Presburg, Ödenburg, Stuhlweissenburg, Schemnitz, Kaschau, Hermannstadt stb. A közjog terén azonban ez is már osztrák befolyás alatt áll. Austrich-Hongrie Oroszország után Európa legnagyobb állama, a lakosság három legfőbb csoportja a német, magyar és szláv. Magyar tartományok közt hiven ott szerepel Transylvanie is. — Ugyanugy jár a magyar helységnevek használatára törekvő másik, a Halleban megjelent német könyv is. A helységnevek helyes kiírása imitt-amott sikerül neki, de aztán ennek fejében egyéb botlásaiban mesterét is túlhaladja. Idézem belőle a következő részleteket. A 16-6 millió lakosságnak a magyarok csak valami $\frac{2}{5}$ részét teszik. Csak az Alföldön laknak, mert a hegyektől idegenkednek és a régi nomád vért még most sem tagadhatják meg. Ellenszenvvel viselkednek a városi élet és kereskedelem iránt, de persze a kereskedelmet a nagyszámú zsidóság szívesen űzi. Fővárosunk itt is két városból Budából és Pestből áll. Buda szerinte a hivatalnokok és katonák városa és az osztrákok vagy németek városa. Ráteszi ismertetésére a koronát azzal, hogy egy helyen Magyarországot egyszerűen „Ost-Osterreich”-nak, „Kelet-Ausztriának” nevezi. Ez az, amiből nem kérünk.

A magyar nép vándorló természetét hirdeti a hollandus is tanulóifjainak eképen: „A nagy magyar Alföld városai tulajdonképpen nagy falvak; ezek egymástól nagy távolságra fekszenek nagy, erdőtlen, fűves s részben kopár vidékeken, mely nagyon alkalmas lakóhely a vándorlásra hajlandó magyar nép számára. A pompásan épült főváros, Budapest, eredetére nézve nem tartozik

az igazi magyar városok közé." Helységnevei ennek is németek, úgy, mint a még megemlített többi földrajzokéi.

Ide számítandók különösen a galíciai könyvek, melyek természetszerűen szintén osztrák mintára vannak írva, de a jóakaratot ezektől megtagadni nem lehet. Ide tartozik az angol, francia és svájci német tankönyv, amelyek szintén csak államot, Osztrák-Magyar monarchiát (a svájci meg épen Osztrák-Magyar császárságot) ismernek, melynek fővárosa Bécs. Ugy az angol, mint a francia még azt is megjegyzi, hogy az államnépei ellenséges indulattal vannak egymás iránt s hazájukat nem igen szeretik.

Ami térkép ezekben a könyvekben található, azokból hazánk mind hiányzik, mindenütt beolvad Ausztriába, határainak külön kitüntetése nélkül. A franciaországi könyvben Ausztriche-Hongrie című térképen ugyan kivehetők határai, külön sárga színnel is van festve, de ugyancsak külön színnel van festve Horvát-Szlavonország és külön színnel Transylvánia (Erdély).

Utoljára hagyta fölolvás a legelőbb említett szerb és román tankönyvek tanait. Utoljára azért, mert ezek külön figyelmet érdemelnek. Mindkettő követi az osztrákot abban, hogy hazánkból nagy darabot okkupál a maga részére. A szerb egyszerűen kimondja, hogy minden föld, melyet szerbek laknak, szerb föld. Így aztán Temes, Torontál és Bácsmegyék szépen odakerülnek. A szerb földön túl fekszik Magyarország a Duna, az erdélyi hegyek és a Maros között. Szerintük tehát Magyarország határa valahol Szegednél kezdődik. Megjegyzi ugyan halak, hogy e földeket magyarok kormányozzák, de egyszersmind kifejezi azon kívánságát, hogy a szerbek mielőbb határaik birtokába jussanak.

Ilyen csekélységgel elégszik meg a szerb tankönyvecske. Románia írói már ilyen potomsággal be nem érik. Három miniszteri engedélylyel ékeskedő könyv mind egy huron pendül. Szétszórják, szétmorzsolják édes hazánkat, sok nekik tetsző tartományt hasítván ki belőle. Ilyen, minden könyvben szereplő tartományok ezek: Transylvania, Temesiana, Crisiana, Maramoresiu. Ezeket külön-külön fejezetben és külön térképen ismertetik, hol országoknak, hol tartományoknak, de természetesen románok által lakott országoknak vagy tartományoknak. Némi különbség azonban mégis van köztük, amennyiben egyikük független Magyarországot egyáltalában nem, csak osztrák-magyar császárságot ismer, másik pedig tud ilyenről és pedig annyit, hogy a románokat nemzetietlenné igyekszik tenni, politikailag pedig annyira igazságtalanul bánik velük, hogy őket állami hivatalokba nem alkalmazza, sem országgyűlési képviselőket a budapesti országházba nem küldhetnek.

Föl kell lépniük; föl kell ráznunk a magyar társadalmat, hogy vesse latba minden igyekezetét, hogy e ránk nézve mélyen megalázó tanítások a föld színéről elpusztuljanak s Európa népei olyanok lássák, olyanok ismerhessék meg

hazánkat, mint amilyen valóban: szabad, egységes és független.

A vármegyei tanítók XXVIII. évi közgyűlése Zentán.

Folyó hó 16. és 17-ik napjain Zentán tartotta meg a vármegyei általános tanítóegyesület évi közgyűlését a tagoknak rendkívüli érdeklődése mellett; a város tágas díszterme szorongásig megtelt a megye minden részéből beérkezett tagokkal. A királyi tanfelügyelőséget dr. Dudás Gyula s. tanfelügyelő képviselte. Ott volt a vendégek sorában Latinovits Frigyes nagybirtokos, Dudás Lajos polgármester, Mikosevits Kanut főszolgabíró, Tóth Lajos gimnáziumi igazgató, Szárits Bertalan tiszti főügyész, Czabafi János főjegyző stb. Nagyszámban voltak képviselve a tanító- és óvónők, ez utóbbiak a megye minden részéből bejöttek, valamint feltűnt a tiszamenti felekezeti tanítóknak is nagyszámú bevonulása.

Az egyesület elnöke Molnár Ferenc pont 9 órakor megnyitotta az ülést s emelkedett hangulat között tartotta meg mindvégig az elnöki jelentésben nála már megszokott fordulatot tartalmat.

Lelkes hatást keltett Zsilinszky Mihály államtitkárnak a közgyűléshez intézett üdvözlő stírgönye, valamint Schmausz Endre főispánnak megleghangu üdvözlője. Viszont a közgyűlés is az elnöki előterjesztések során stírgönyt menesztett Wlassics közoktatástügyi miniszterhez, Zsilinszky államtitkárnak, Schmausz főispán és Gräff tanfelügyelőhöz.

Az elnöki beszédnek pedagógiai vonatkozású része fontos kijelentéseket tartalmazott az új miniszteri utasításnak az elemi oktatást érintő adminisztrációjára, valamint a gazdasági ismétlőiskolának újabb szervezetében lefektetett gyakorlati követelmények megvalósítása körül beállt helyzetre. Elmaradhatlanak jelenté ki a gyermekkorból a serdülő korba az ifjúsági életbe átvezető utnak nagyobb gondozását. A 12 éves korról az oktatás nem fejezheti be a munkáját s így nagy jövőt jósol a gazd. ismétlőiskolának, amelyek hivatva lesznek nemzetgazdasági irányban az élet követelményeibe rendezni be oktatás-nevelési rendszertünket.

Az elnöki megnyitó után a város polgármestere intézett megleghangu üdvözlő beszédet az egyesületi közgyűléshez, mely után megszokott nélkül folyt a tanácskozás mindvégig emelkedett színvonalon érdekesen és tartott délutáni fél 2 óráig.

Két órakor a „Magyar király“ szállóban bankettet ültek tanítóink 250 teríték mellett. Az első felköszöntőt öfelségére a királyra Dudás Lajos polgármester tartotta; Molnár elnök a magyar nemzeti kultúra lelkes fejlesztőjére Wlassics közoktatástügyi miniszterre emelte poharát. Tóth igazgató a kir. tanfelügyelőséget és annak kiküldött képviselőjét dr. Dudás Gyulát, Zenta város tudós szülöttét igen kedves modorban éltette. Pisztorá óbecsei polg. isk. igazgató az egyesület nevében a hála eszméjéből kiindulva az újból egyhangulag megválasztott elnökre, Molnárra emelte poharát, mint aki a tanítósság összérdekében nemcsak akar, hanem tud is eredményeket, sikereket biztosítani. Mikosevits Kanut főszolgabíró Latinovits Frigyes nagybirtokosra, mint a tantúgy lelkes pártfogójára emelte poharát, Latinovits pedig rendkívül előzékeny szavakban a közgyűlés fényes eredményének hatása alatt a vármegye tanítósa-

gára, Szárits Bertalan Schmausz főispánra, Bakody Márton a vendégekre, Novoszel János Tóth Lajos igazgatóra áldomásoztak.

Az ülés tárgyilagos lefolyására a legközelebbi számunkban térünk ki.

A zentai kiállítás.

— Saját tudósítónktól. —

Lóverseny.

A zentai mezőgazdasági és iparkiallítás tünnepléses megnyitása napján lóverseny volt. Óriási közönség leste az egyes futamel eredményét. A lóverseny úgy erkölcsileg, mint anyagilag pompásan sikerült. Az első díjakat zentai gazdák lovai vitték el. Kállay István százados kijelentette, hogy a zentai gazdák loanyaga oly kitűnő, hogy a felsőbb katonaság legközelebb Zentáról fogja beszerezni a katonaság szükségletét.

A lóverseny-bizottság a következő volt: Kállay István elnök, Vuics Vazul, Baróti Péter, Kovács László, Hevér Péter, Szabó Sándor, Erschléger Ferenc, Fehér László, Szárits Géza bizottsági tagok és Rogovits János jegyző.

A lóversenyt a zentai gazdák versenye nyitotta meg. Jelentkeztek: Zabos János, Tóth Albert János, Miskey Mátyás, Szivajcsits Lázár, Kovács N. István, Tóth József János és Vuics Vaszó.

Elsőnek érkezett be Kovács N. István lova, (díj 120 kor.), másodiknak Tóth József János lova, (díj 50 kor.), harmadiknak Vuics Vaszó lova, (díj 30 korona.)

A Bács-Bodrog vármegyei gazdák versenyén részt vettek: Boros Gyéni Lukács, Durány János, Vuics Vaszó, Szorcsik Sándor, Gruber József, Tóth József János, Barsó Albert, Dobó Szilveszter.

Elsőnek érkezett be Tóth József János lova, (díj 120 korona), másodiknak Dobó Szilveszter lova, (díj 50 korona), harmadiknak Vuics Vaszó lova, (díj 30 korona.)

Az urlovasok versenyére csak ketten jelentkeztek: Peczárszky Bránkó (sötétsárga kancán) és Horváth Sándor (pej kancán.) A hölgyek díját Horváth Sándor, a második díjat Peczárszky Bránkó nyerte. (A hölgyek díja egy ezüst bot, a második egy ezüst pálinkás szerviz volt.)

A kancák versenyén részt vettek: Gágyi Milán, Kazinczy Menyhért, Kovács István, Miskey Mátyás, Barkóczy János, Csabai Ferenc, Dobó Szilveszter, Tóth Albert János, Barsi István, Kazinczy Mihály, Barsó Mihály és Szél Ferenc lovai.

A vigaszversenyben részt vettek: Kazinczy Menyhért, Szél Ferenc, Tóth Albert János, Szorcsik Sándor, Miskey Mátyás, Burány János, Boros Gy. Lukács, Zabos János, Barkóczy János, Katona József lovai.

Első volt Katona József, (jutalom 50 kor., második Tóth Albert János 25 kor., Kazinczy Menyhért 15 kor.)

A lóverseny esti 6 órakor ért véget és a verseny után a buzatéren Kállay István elnök, százados buzdító beszéd kíséretében osztotta ki a díjakat. A századost a zentai gazdák zajosan megéljenezték.

Kitüntetések.

Gazdasági osztály: aranyérmes nyertek: Vuics Vazul Zenta, Kovács László Zenta, Burány Pál Zenta, Pusztai Mihály Zenta, keceli Mészáros Balázs Zenta, Bednárz Károly Okanizza, Balog Gyula Zenta, dr. Rudics Elek Bácsalmás, Mezei Elek Zenta, Gerber Nándor Óbecse, Loós Károly Borszék,

Majoros Antal Budapest, Magyar mezőgazdák szövete Budapest, Dlusztus Alajos Német-Boly, Zenta rendezett tanácsu város. II. Ipari osztály: Richter Ferenc Szabadka harisnyaszövő, Reinholz Antal köteles Zenta, Teltsch Gáspár bőröndgyáros Zombor, Dél-magyarországi Gyapjufonó és Vatta gyár Baja, Szabó József harisnyaszövő Szabadka, Klein I. fehérmű készítő Zenta, Csonka Mátyas cipész Zenta, Pap József cipész Zenta, Plesz Sándor kaptafa készítő Szeged, Borsányi Alajos magyar szűcs Zenta, Schlesinger V. szűcs Zenta, Vitz Ferenc sodronyszövő és szitaárus Ujvidék, Fogel Ede bronzműves Szeged, Rózsa Farkas kályhás Zenta, Kudlik Ádám hangszerkészítő Szabadka, Angeli Henrik esztergyáros Szabadka, Hatala Péter asztalos Zenta, Majland András asztalos Zenta, Weiner Lipót asztalos Zenta, Kulinyi Simon kárpitos és gépbímző Zenta, Montalion József műszövő Szabadka, Michel Ferenc és Staudt Jakab műszövek Cservenka, Morvai (N.) G. Szabadka. Azonkívül több ezüstpérem és elismerő okmány lett kiosztva a kiállítók között.

A hangverseny.

A kiállítás ünnepeinek egyik kimagasló fénypontja volt a zentai dal- és zeneegyesületnek hangversenye. Diszes, nagyszámú előkelő közönség töltötte meg a fényesen kivilágított hangversenytermet. Jelen volt Latinovits Pál főispán, a kiállítás védnöke is.

A hangverseny kezdete Orbán Károly a munka dicsősége című költői prologja volt, melyet Szűts Margit (Muzsa), Madary Aranka (Földműves), Kőrösi Mariska (Ipar), Hirschfeld Ella (Kereskedelem), Tolmácsi István (Hírnök) és két herold Gróf Elemérke és Heiszler Aurelka adták elő nagy batással.

Utána a zenekar a Rákóczy nyitányt játszotta nagy precizitással és lelkes hazafias hangulatot keltett. A férfikar Eötvös „Bucsu“-ját és dr. Horváth Ákos népdal egyvelegét énekelte, mely teljes elismerést érdemelt.

Pécsi Károly hegedűművész Sarazati cigány nótáit és Hubay egy csárdai jelenetét hegedűtelle kápráztató technikával, mély érzéssel. A szűnni alig akaró tapsviharra még néhány elbűvölő apróságot adott elő. Művészi játékát Gaál Ferenc a kittinő zongoraművész és zeneköltő kísérte.

A hangverseny kimagasló pontja volt Koltai Ilona színművésznő szavalata, Hugó Viktor „A gyermek álma“ költeményét szavalta. Valósággal elragadta a közönséget. A viharos tapsokra és éljenzésre elszavalta még Temérdek, „A szőkevény“ című költeményét.

Végül a vegyeskar Haydn a „Teremtés“ című oratoriumának egyik részét „Az Isten dicsérik“ a zeneirodalom ezen remek gyönyegét adta elő zenekari kísérettel. Ugy a szólisták Latki Ilona, Schmid Fülöp, Szűts Lajos, valamint a kar és zenekar a legnagyobb elismerést aratták. A hangversenyt táncmulatság követte.

A bajai céllövésztársulat jubileuma.

Szent István napján folyt le a bajai céllövésztársulat százéves jubileuma. Impozáns ünnepe volt, melyen a bajaikon kívül száz meg száz vendég emelte az ünnepély fényét és sikerét.

Az 1803-ik évben alakította az egyletet pacséri Császár Ferenc földbirtokos és táblabíró. És ennek az egyletnek nem csak a társasélet fejlesztése volt célja, hanem a magyarosítás is. Mindkét célját elérte fényes sikerrel. Csak 1849-ben, a gyásznapokban

szünetelt működése, de már az abszolútizmus alatt ismét lankadatlanul küzdött a magyarságért, amely munkájában hasztalanul akarták gátolni. Ahol nyilvánosan nem működhetett, ott titokban működött, de mindentűt törhetetlenül.

Az ünnepély istentisztelettel kezdődött. Az ünnepi misét Borsódi Miklós, ciszterci rendi főgimnáziumi tanár mondotta. Az ünnepi misét diszközgyűlés követte a város háza nagytermében, a melyen Müller József elnöki megnyitóját után a nagyszabású ünnepi beszédet Hesser Gyula mondotta. Ezt követte az elnöki zárszó.

Délután 1 órakor a lövészkertben diszebédre gyülekeztek tagok és vendégek. Itt az ünnepi szónok dr. Szabovlyevits Dusan volt.

A szórakozások egész tömege várta ezután az ünnepelő közönséget, melyet a zombori filharmonikusok gyermekzenekara nyitott meg. Cigányzene hangjai mellett vigadtak, bazárünnepély szórakoztatott, a pavillonokban az ünnepi bazár zaja vidította a kedélyeket és buzdított a vígság jótékony vásárlásokra. Itt cigarettákat, ott képeslapokat kínáltak kedves, piros, rózsaszínű ajkak. Itt balatoni halászzal szórakoztak, ott a tréfás körkép csábította vendégeket, amott állandó sorsjáték, emitt a belgrádi konak látványosságai kápráztattak. Volt bábverseny. Este 6 órakor pedig Alborák Emőd Mária (Hechtl József) és Sanyaru Vendel (Salló László), alkalmi képviselőjelöltek mondták el programbeszédjeiket.

Este 9 órakor nagyszabású hangverseny volt a nyílt színpadon. Koltai Ilonka urbölgny nyitotta meg nagyhatású szavallatával a hangversenyt, majd Bodroghi Leonka és Breuer Zsigmond adták a Hypnotizmus című párjelenetet. Bodroghi Leonka meghódította a bakaikat. Dr. Klein Mátyasné Szőgyi Gina énekelte a Baba dalt a Hoffmann meséből, majd később a Kacagó dalt a Denevér című operettből. Mulni nem akaró taps volt a köszönet az élvezetért, melyet Klein Mátyasné nyújtott. Egy ezüst koszorúval s két csokorral is háláját fejezte ki a közönség a nyert élvezetért.

Nagy hatást ért Peschke Irma urbölgny „A függöny“ című monolog kecses, bájos előadásával.

A hangverseny által keltett vidám kedélyhangulat maga is biztosíték volt arra, hogy a jókedv reggelig együttartsa a vendégeket, de hozzájárult ehhez a hangversenyt követő tánc is.

Bácskai írók albuma.

VII.

Dömötör Pál id.

Családja Tolnamegye régi nemességéhez tartozott s „ényi“ előnevet viselt. Szinnyei szerint D. Pál 1770-ben Duna Szentgyörgyön született s miután jogi tanulmányait Debrecenben elvégezte, mint gyakorló ügyvéd a múlt század első éveiben Baján telepedett le. Utóbb mint a bajai uradalom ügyésze s Bács-Bodrog megye tablabírája szerepelt s 1847. január 7-én hunyt el. Az irodalomnak nemcsak nagy kedvelője, hanem tényleges hivatott munkása is volt.

Nagy műveltségű férfiú létére állandó összeköttetésben állott az ország számos előkelő írójával. Levelezés útján érintkezett a többi közt Kiss Jánossal, Virág Benedekkel és Kazinczy Ferencel is. Berzsenyi Daniellel szintén baráti viszonyban volt s miután őt (1823-ban) személyesen meglátogatta, ezen utját leírta „Uti képek“ című művében.

Ami egyébként írói munkásságát illeti, jobbára óda, éposz és utirajz terén jeleskedett, azonban dolgozatai jó részben kéziratban maradtak. „Uti képek a jó magyar világból“ című művét Kolmár József rendezte sajtó alá, de nem jelent meg. Mutatványt közölt ebből a „Hölgyfutár“ (1860. 75. sz.) s ez a Berzsenyinél tett látogatást foglalja magában. Hasonlóan kéziratban maradt a „Szabadsajtó“ című publicisztikai tanulmánya.

Epikai művei nyomtatásban nem jelentek meg. Kiadta azonban Pesten 1825-ben remek ódai költeményét „Szűnő bánat és fakadó öröm“ címen, melyet Bácsmegeye akkori főispánja, gróf Győry Ferenc beiktatási ünnepélye alkalmából írt.

Dr. Dudás Gyula.

Színpadi tanulmányok.

Írta: Topits Zoltán.

II.

— A színész művészetéről. —
(Folytatás.)

A színésznek nagy súlyt kell helyeznie jellemzésében a külsőségekre. Arra, hogy a jelmez, a maszk, a tartás festőien valódi legyen. És éppen e kiválóan fontos feltételnél nem szabad az író és a darab rovására önmagát játszania. Nem szabad a közönség rokonszenvére apellálva a saját gesztusait, a saját mimikáit ráerőltetni arra az alakra, a melyet a költő ihletett agya teremtett és a melyet a költő által képzelt valóságban kötelező bemutatni.

Joggal tiltakozhatik az író e sokszor tapasztalható színészi extravagancia ellen, mert legtöbb esetben az író sikerét a színész bitorolja és élvez oly erkölcsi előnyöket, melyekhez voltaképpen semminemű joga sincs.

Fontos a színész művészetében: a nyelvi előadás. Mert a művészi előadás már magában véve is jó részben maga a siker.

A világos, érthető kiejtés köteles udvariasság a közönség irányában. A publikumnak feltétlen joga van ahhoz, hogy könnyen, fáradság nélkül értse meg a színészt. Ezen szabály ellen gyakran tapasztalhatjuk, hogy nálunk mennyire vétenek a színészeink.

Pedig ez szarvas hiba, mert a színésznek nemcsak azok számára kell érthetően beszélnie, akik a drágább helyeken közel ülnek a színpadhoz, hanem még sokkal inkább azoknak a karzati látogatóknak, akik többnyire keservesen megkeresett garasokkal egyénileg aránytalanul drágábban fizetik meg a műélvezetet, melyet lelkesen keresnek és boldog naivságukban még akkor is megtalálnak, mikor az tulajdonképpen elmarad.

Egy régi francia színházi esztetikus Saint Albine „Le comédien“ című könyvében így nyilatkozik a színész előadásáról:

... „Feltétlenül törvény, hogy a komikusoknak úgy kell recitálniuk, mint ahogyan a színházon kívül beszélnének, ha a valóságban olyan körülmények közt volnának, mint az általuk ábrázolt személyek.“ ...

Ezzel ellentétben Coquelin, kitől az általam eddig felsorolt alaptörvényeket tulajdonképpen birjuk és aki a francia művész gárdának tavalyi fővárosi szereplése alatt nálunk is megcsodált sociétaire-je azt vallja, hogy a színpadi kiejtésnek minden körülmények között másnak kell lennie, mint a közönséges életének. A színpadnak szerinte saját külön nyelve van. Ez a színpadi nyelv azt kívánja, hogy a színésznek élesebben

és korrektebbül kell beszélnie, mint ahogy az életben a rendes érintkezésben szokás.

„Csak ne hozzák fel előttem — mondja Coquelin — minduntalan az u. n. természetes beszédet és ne hivatkozzanak azokra, akik a világos kiejtést fölöslegesnek tartva, a közönség előtt éppen úgy csevegnek, mintha az étkező asztalnál ülnek; akik minduntalan félbeszakítják egymást és szivarral a szájukban a szavakat is szétrágnak és elnyelik. A színpad nem szalon és ha az embernek a színházban egy 1500 tagból álló társasághoz kell beszélnie, hát ez más dolog, mintha az ember a kandallónál néhány jó barátal cseveg. Ha nem beszélünk hangosabban, egyszerűen meg nem hallanak bennünket; és ha nem ejtjük ki élesebben, világosabban a szavakat, egyszerűen nem értenek.“ . . .

A két ellenkező vélemény között — úgy vélem — középen van az igazság. Mert nincsen igazolva, hogy a Coquelin által perhorreskált természetes beszéd szükségképpen kizárná az érthetőséget. Ellenben számtalan példa van arra, hogy a „külön színpadi nyelv“ elavult követelménye sokhelyt tőrhetetlenül visszasz állapokat teremtett a színházi dikció terén. Megteremtette azt a lehetetlenül modoros, többnyire érthetetlen és kiállhatatlanul affektált, mindenképpen természetellenes beszéd modort, melynek kiírása sok színpadon annyi gondot és fáradságot okoz.

H i r e k.

Személyi hír. Mayer Béla püspök a kittinő egyházi szónok városunk nagynevű szülötté néhány napon át rokonai látogatására városunkba idözött. Itt tartózkodása alatt Thum Adolf zombori földbirtokos vendége volt.

Kitüntetett csendőrőrmester. A király őfelsége Hoffmann Kristóf II. csendőrkerületbeli őrmesternek, a közbiztonság terén tanúsított hű és eredménydus működéséért a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Tanárválasztás. Szokola Ottó csantavéri okleveles polgári iskolai tanárt a török-szentmiklósi polgári iskolához rendes tanárrá egyhangulag megválasztották.

Tanítók választása. A zentai iskolaszék Latinovits Frigyes megyei kiküldött elnökleite alatt megtartott ülésén Fodor Jánost, Ujbázi Erzsébetet, Dinger Józsefet és Stöckl Józsefet tanítókká megválasztotta. A választást Latinovits Frigyes vezette teljes közmegelegedésre.

Dr. Császka György érsek diszpolgári oklevele. Dr. Császka György kalocsai érseket Zenta város közgyűlése a város diszpolgárává megválasztotta. A diszpolgárát egy 10 tagból álló küldöttség f. hó 29-én fogja Kalocsán átnyújtani a nagytudomány és a jótékonyságban kifogyhatatlan főpápnak.

Eszküvő. Ifj. Latinovits Pál, Latinovits Pál vármegyei főispán és neje Stiborszky Zsarnetta fia az osztrák magyar bank szabadkai tisztviselője szeptember hó 1-én tartja esküvőjét Pozsonyban Nierusee Szidike kisaszszonynyal, Nierusee Lajos gyáros és neje kisharnoki Farkas Ida leányával.

Huszonöt éves jubileum. Folyó hó 18-án Bácsfeketehely község Tóth Sándor ref. lelkes papi működésének 25 éves évfordulójára jubileumi ünnepet rendezett Dél-eltől 10 órakor a templomban Szabó Péter esperes elnökleite alatt, Szendy Lajos pacseri, bilkei Pap István újsóvi ref. lelkesek jelenlétében és nagyszámu helybeli és vidéki közönség részvételével preszbiteri gyűlés tartott, melyre az ünnepeltet 5 tagu bizottság hívta meg. Az ünnepelt meghatva mondott köszönetet az ünnepelésért, melyről egész az nap reggelig semmit sem tudott. Az őszinte szeretet és tisztelet ez ünnepélyes megünnepelését Tóth Sándor lelkiismeretes mun-

kásával, ragyogó tebenségeivel és kedves egyéniségével érdemelte ki.

A főispán és a vármegyei tanítói közgyűlés. Lapunk mai számában írjuk le a megyei tanítói egyesületnek Zentán lefolyt sikeres közgyűlését, a mely alkalmából Latinovits Pál főispán az egyesület elnökéhez a meghívójára a következő levelet intézte: „Tekintetes Molnár Ferenc urnak, a Bács-Bodrog vármegyei községi tanító egyesület elnökének Bezdánban. Az egyesület XXVIII. közgyűlésére szóló meghívót megkaptam. Igen sajnálom, hogy egyéb elfoglaltságom miatt a közgyűlésen nem jelenhettem meg. Biztosítom azonban az egyesületet, hogy kulturális törekvéseit állandó figyelemmel kísérem és kész vagyok minden alkalommal a legteljesebb jó akarattal az egyesület nemes célját elősegíteni. — Fogadja elnök ur őszinte tiszteletem nyilvánítását. Zombor, 1903. évi augusztus hó 18-án. Latinovits Pál főispán.“

Megjutalmazott tanácsos. A földmivélségi miniszter Bogdánov János pancsovai városi tanácsosnak a munkásközvetítés terén kifejtett buzgó és sikeres munkálkodásáért 100 korona jutalmat utalványozott.

Országos vásár. Már régi idő óta nem volt városunkban oly nagyszabásu, élénk forgalmu országos vásár, mint a vasárnapi és hétfői. Oriási számu vevő és eladó közönség jelent meg a nagytérségű vásártéren és azt teljesen betöltötte. Valóságos iparkiallításnak voltunk a szemtanúi, képviselve volt a vásáron egy szőlván minden ipari ág. Nagykeletőségnek örvendettek az apatini kosárfonók termékei, kik majdnem mindannyian tées kocsiával tértek haza. Az állatforgalom is nagyszabásu volt, különösen sok ló került vásárra. Ezen a vásáron most az egyszer megszokott vásári mulattató vállalatok közül csak egy körhinta volt, melynek verklise kora reggeltől késő estig a Bob herceg keringőjét játszotta. — A ponyva irodalom is megjelent. A többi közt ily „művek“ kerültek forgalomba: A maffia bűntettei, új Rózsa Sándor.

Nagy hetipiac. A napokban egy futtában megemlékeztünk már róla, hogy az aratási munkák bevégezése óta, folyton elevenednek a nyári hetipiacok. Aruban, forgalomban, vevőben, eladóban egyaránt szemléltetést észlelhető a nagyobbodás. A szállási nép a nagyja munkától is fölszabadult, nemely része pénzhez is jutott már, itt a gyümölcs éres ideje is, mindez nagyon meglát-szik a piac képen. Különösen a pénteki hetipiac oly nagy arányu volt, hogy vetekedett némelyik hitványabb országos vásárral. Kora hajnaltól délutánig zörögtek a szállási kocsi és az utakon és a piacon csak úgy nyitngött a közönség.

A királygyakorlatok. Radna-Lippa környékén, szeptember elején lesznek az idei királygyakorlatok. Az előzetes intézkedések megtételére báró Beck tábornagy, a vezérkar főnöke már e hónap 31-én Radna-Lippára utazik. E manőveren részt vesz a temesvári 7. és a nagyszabasi 12. hadtest és pedig az előbbi lovag Schwitzer Lajos, tábornagy hadtestparancsnok, utóbbi Probst tábornagy hadtestparancsnok vezetése alatt. A király az eddigi terv szerint szeptember 3-án este érkezik meg. Lippáról a király Temes vármegye főispánjának üdvözlő beszéde után kocsi a közelfekvő Temesújfalú községbe hajt, ahol gróf Zvelénszky Róbert kastélyában száll meg és szeptember 7-ig bezárólag ott is marad. Ugyancsak a kastélyban fog lakni báró Beck vezérkari főnök s a király szűkebb kísérete is. A királygyakorlatokon Ferenc Ferdinánd főherceg is jelen lesz s a ferencrendiek radnai kolostorában fog lakni. Szeptember 4-én délelőtt lesz a király és a trónörökös jelenlétében az első gyakorlat, amelyet a következő napon a második követ. Szeptember 7-én, hétfőn lesz a harmadik és utolsó gyakorlat, amely rövidebb ideig fog tartani, mint az első kettő. Szeptember 10-én, a királyné halálának évfordulóján, Bécsben lesz a király, ahonnan a galiciai Komarnoba utazik, hogy részt vegyen ott a szeptember 14-én és 16-án tartandó lovassági gyakorlatokon.

Bácskai kisgazda. A Bács-Bodrog vármegyei gazdasági egyesület Hódás járási fiókegyletének hivatalos lapja „Bácskai kisgazda“ címen megindult, Wissinger Richárd fiókegylet jeles titkárának tgyes szerkesztésében. Egyes szám ára 20 fillér.

Elégett kislány. Csantavérről írja levelezőnk: Blinky Verona csantavéri három éves kislány szerencsétlenül mult ki. Nagypapjánál volt látogatóban, ki délután fáradtan pihent le ágyára. Ez idő alatt a kislány kezébe gyújtó került, meggyújtotta ruháját és teljesen összeégett, mire észrevették már nem segíthettek rajta.

Villámsujtott ember. Rémes halállal mult ki pénteken éjjel Keller Vendel zsablyai fiatal gazda. A 28 éves földmives ember csütörtökön éjjel kiment a földjére, hogy a még ott maradt gabonáját korán reggel behordja. Éjjel azután zivatar támadt, mire ő befogott a megrakott kocsiába és hazafelé iparkodott a védőtől. Alig haladt egy darabon, amikor a villám lesujtott és agyonütötte őt. A lovaknak nem lett bajuk, csak az iszonyu fénytől és dörrenéstől megvadultan elfutottak, miközben a villámtól meggyújtott kocsi ledőlt a töltésről és a lovak csak a 4 kereket vitték maguk után. Reggel azután ott találták Kellert a töltés oldalban teljesen összeéggve. Nemcsak a villám sujtotta agyon, hanem még az égő gabona alá kerülve, ott teljesen megsült, koromná égett. A hatóság emberei a bir vételére a helyszínén megjelentek és rémtülve látták Keller borzasztó halálát, amiről egész Zsablyán is a meghatottság hangján beszélnek, mert Keller derék, munkás ember volt.

A Jugend kitiltása. A gyalázkodó müncheni lapot a belügyminiszter az ország területéről kitiltotta és ennek alapján a kereskedelemügyi miniszter a következő rendeletet bocsátotta ki az ország összes postahivatalaihoz: „A Münchenben „Jugend“ cím alatt német nyelven megjelenő élelaptól a postai szállítási joga a magyar szent korona országainak területére nézve megvonatván, a kir. postahivatalok felhivatnak, hogy ezt a lapot a kitiltott sajtótermékek módjára kezeljék.“

Uj népiskolai tankönyv. „Szülőföldisme“ cím alatt II. teljesen átdolgozott tankönyv jelent meg, mely a népiskolai III. oszt. földrajzi tananyagát: a földrajzi alapfogalmak ismertetése után Bács Bodrog vármegye részletes leírását (az 1900. évi népszámlálás adatai is) tartalmazza. A könyvnek bolti ára kemény kötésben 50 fillér. Tanítók, ha a megrendelést közvetlenül a szerzőhöz küldik, nagyobb engedményben részesülnek. Mutatványpéldányt szívesen küld Csajági Bernát tanító, Bácskula.

Országos m. kir. színművészeti akadémia. Az országos m. kir. színművészeti akadémian a beiratások az előkészítő osztályba szeptember hó 7., 8., 9-én, az akadémia I. és II. osztályába pedig szeptember 10. és 11-én tartatnak meg d. u. 3 órától kezdve. Az országos m. kir. színművészeti akadémiaiba való felvételhez megkivántatnak: a) Színpadias, csinos alak. b) Tiszta kiejtésűt csengő hang. c) Kifejlett testi alkotás mellett (melyről az intézeti orvos ad véleményt) legalább 18 éves kor a férfiaknál, legalább 16 éves kor a leányoknál, mi hiteles okirattal bizonyítandó. d) Annyi műveltség és iskolai képzettségről való bizonyítvány, amennyit e korban minden művelt ifjútól megvárhatni, különösen a magyar nyelvtan alapos ismerete. e) Szülői vagy gyámi megegyezés. Amely jelentkezővel ezek nem személyesen jelennek meg, megegyezésüket hiteles iratban tartozik az illető felmutatni. f) A jelentkező növendék csupán a valóságos és törvényes családi nevével irathatja be magát. g) Jó magaviseletről szóló erkölcsi bizonyítvány, mely vagy iskolai bizonyítvánnyal, vagy hatóságilag, vagy ismert egyének aláírásával mulhatatlanul igazolandó. h) Minden ujonnan jelentkező az előkészítő osztályba csak próbaidőre vétetik fel; ennek leteltével ujjabb vizsgálatnak vettetik alá. A főlvetel tehát nem végleges, a letelt próbaidő után a tehetségtelen, vagy hanyag növendék elbocáttatik. i) A belépő uj nő-

vendék 2 korona beiratási díjat s 10 korona felvételi díjat, valamennyi növendék pedig 2 korona beiratási díjat, azonkívül 60 korona tandíjt tartozik 2 részletben u. m. 30 koronát a felvételkor és 30 koronát február 1 én előre fizetni. j) Minden fölvetett növendék tartozik szülőivel, vagy gyámjával együtt az eléjük terjesztendő kötelezvény aláírni. Bővebb értesítést az intézet igazgatósága (Ke-repesi-ut 1. sz.) készsággal ad.

Gazdák és a vasárnapi munkaszünet. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület sürgős fölterjesztésében kérte Láng Lajos kereskedelmi minisztert a vasárnapi munkaszünet dolgában legutóbb kibocsátott rendeletének olyatén módosítására, hogy a cséplési időszakban a cséplőgépek javítását a gazdák vasárnap is végezthessék. A kereskedelmi miniszter most értesítette a gazdasági egyesületet, hogy kérését teljesítette.

Az őserdők világa. A rengetegeket titokzatos világáról festett nemrég színes képet egy külföldi újságban Vanga Alláh, egy arabs származású tudós ornitológus, aki három évig barangolt Kelet Afrika legnagyobb erdőségeiben, mely 4800 kilométer szélességben vonul a Nilus felső folyásától a Kaona folyó völgyéig. A cikk szerint az első impresszió, amikor benyomulnak az elvadult erdőségek nedves felhomályába, a félelem érzése. Ezt csakhamar az elragadtatás váltja föl, annyi érdekesség tárul egyszerre elének. Lépten nyomon új látványok, amelyekről a civilizált világok erdőségei fogalmat sem nyújthatnak. Ami legelőször elragad bennünket, az az őserdők fáinak nagysága. Lomb lombra borul, ötven méter magasságra, elfogva a világosságot, alig mutatva itt-ott egy tenyérnyit az égboltozat kékjéből. Nyirkos, évtizedes levéltömeg fűdi a földet s a faderekekát moh fűdi, vagy kecses indák ölelik körül szerelmesen. Itt ott majeszttékusan emeli fel koronás fejét az óriás, hatvan öl kerti lett majomkenyérfa, amely mellett a leg hatalmasabb pálmák is eltörpülnek. A lomb e kaotikus birodalmában talál otthont a madarak mozgalmas és lármás köztársasága. Örületes zaj és rikácsolás kavarog sokszor az őserdő levegőjében. A himek, ahány, annyi-féleképp adják tudtul párjuknak, hogy ezen a nagy kerek világon csak őt szeretik... Ha az őserdők madárparlamentjének az obstruálóját elhallgat, a rövidke csönd csak arra jó, hogy egy rettenetesen keserves hangot meghallhassunk. Mi ez!? Ember sikoltása?... Nem, csupán csak az ibisz beszélget. Kiválóan érdekes madár a loki. Ovatos férj. Ha kész a fészek, beköltözteti a párját, de hogy nem bizakodik valami erősen az asszonyi hűségben, bizonyítja az, hogy párját egyszerűen — befalazza. Csak annyi helyet hagy, ahol be lehet adni a táplálékot. Az őserdőnek négy lábú lakosai sem ülnek tétlenül. Az a rettenetes hangverseny, amit alkonyat után rendeznek, hirdeti, hogy ők is élnek és jogaikat követelik. Képzjük el — mondja Vanga Alláh — a tulvilág valamennyi démonat és ördögét, amint bömbölve és üvöltve rázzák láncukat. Ez az őserdő hangzavara, amint leereszkedik az egyenlítő éjszaka. Az oroszlan bombardója nyitja meg a hangversenyt. A végítélet trombitája ez, melyhez a hiéna bőg, a leopárd vonít s a gyáva sakál rikolt szívremegtető kisérteket, hirdelve, hogy elkövetkezett az éjszaka, az ő uralkodásuk ideje.

A puska története. Az első puska úgy készítették a 14. században, hogy vasból csövet készítettek, melyet fa-agyra erősítettek. Az összeillesztés helyét kis gyúlykkal látták el, amelybe elhelyezett löport gyúttacsával gyújtották meg, mintán a fegyvert egy a földbe leszárt villa alakú fára helyezték. Később a gyúlykat kis serpenyő váltotta föl, mely a kalapácsszerű, később ravasz, vagy kakas elnevezésű szerkezet által az acél és kovából nyert szikrát felfogta. Ezek voltak az első előtöltött fegyverek, melyeknek csőveibe gömbölyű ólomgolyókat szorítottak az úgynevezett puskavesszőkkel. Ezt az időt követte a fegyverek alakjának megváltoztatása úgy, hogy az vállhoz szorítható legyen, mi által lehetséges volt a fegyvert

úgy alkalmazni, hogy azzal célozni lehessen. Ekkor készült az irányzék. A csövek eleinte csak simára voltak furva. Később jöttek a buzagolt vájkolású csövek, melyekben az ólom löveg megindult, így a lőpor oxidációja alkalmával fejlődött gázok elillanása megakadályoztatott, miáltal a kezdő sebesség nagyobb lévén, az áttűtő erő jelentékenyen fokozódott. Hogy a fegyver töltése gyorsabban történhessék, arra törekedtek, hogy hátultöltő fegyvereket készíthessenek, mi I. Napoleon Pauli nevű puskaművesének sikerült is 1812-ben. Ezt a feltalálást követte az első gyújtó szeges fegyver, melyet egy francia puskaműves, Lefauchaux állított elő 1852-ben. Ezt a szerkezeti fegyvert követte a központi gyújtószeggel ellátott úgynevezett Lancaster. Ezekkel a fegyverekkel vívták a poroszok is nagy háborúkat a 60-as években. Azóta a fegyverek annyira tökéletesek, hogy kötetekre szóló tanulmányt lehetne róluk írni.

A sakkjáték. Papp Jenő miskolci posta- és távirótiszt a következő előfizetési felhívást küldte be lapunknak: A sakkjáték — mint a szellemi gimnasztika és helyes gondolkodás egyik leghatalmasabb eszköze — Ázsia és Afrika kivételével az egész művelt világon elérte ma már azt a meleg pártfogást, azt az igazi felkarolást, melyre óriási kulturális és nevelési missziójánál fogva teljes létjoga van. A legmesszeemenőbb ókortól egész mostanáig a szellemi világ legkiválóbb óriásai mind e nemes játék szolgálatába szegődtek, hogy lángeszűknek örök időkre kiható fényével e játék irodalmát értékes adatokkal gazdagítsák. Világvárosok küzdöttek és küzdenek ma is a dicsőségért, hogy nemzetközi versenyeket rendezhessenek és világhírű sakkmeistereket keblükbe fogadjanak. Egyedül mi magyarok vagyunk még elmaradva. S ugyan miért? Mert közönyösek és nem összetartók vagyunk. E kettőt kell elhagynunk, hogy a sakkművészet színpadán azt a fényes eredményt érjük el, a min más művelt nagy nyugati államok már régen tulvannak. Hogy hazánkban a sakkjáték — szellemi értékének és hivatásának megfelelően — kellőleg még felkarolva és méltányolva nincs, még az a körülmény is okozza, hogy nincs a sakk közönség kezében egy alapos utmutató, egy irodalomtörténeti kalauz, mely a hazai sakkélet elhunyt és élő nagyjainak életét és működését tárgyalva, azok példái által a jelen nemzedéket lelkesítené, buzdítaná, a külföldi előtt pedig a hazai sakk irodalomtörténet ismertetése által a magyar névnek tekintélyt és dicsőséget szerezne. Mind e hiányokon legközelebb megjelenő sakkművem: „A sakkjáték irodalomtörténeti fejlődése Magyarországon“, óhajj segíteni, mely 3 korszakban (1. Szén, 2. Erkel és 3. Charousek) felölelve a múlt század elhunyt és élő nagy alakjainak működését, a magyar sakkéletet, illetve a magyar sakk irodalomtörténeti fejlődését egy tiszta, reális képen fogja bemutatni. A mű illusztrált lesz és fűzetekben fog megjelenni. Egy-egy fűzet ára 60 fillér lesz. Az egész mű 30—40 fűzetből fog állni, fűzetenként körülbelül 2—3 nyomattól iv terjedelemmel s két heti időközökben megjelenve. Miután a mű első fűzete már a jövő hó első felében megjelenik, kérem a mellékelt gyűjtőívet legkésőbb folyó hó végéig alantí címre okvetlenül visszaküldeni, hogy a nyomtatandó példányok mennyiségéről biztosan tájékozva legyenek. Tíz példány után tiszteletpéldányt küldök. Hazafias tisztelettel maradtam. Miskolc, 1903. augusztus 4. Papp Jenő posta és táv. tiszt.

Ellátás tanulóknak. Szegeden iskolázó I—III. gimnáziumi osztályba járó két tácskai fiú teljes ellátásban részesülhet méltányos fizetési feltételek mellett Tarján (Trischler) Péternél templom-tér, a főgimnáziummal szemben. A fiúk kellő feltűgyeletben, esetleg zongoraoktatásban is részesülhetnek. Levelek a fenti címre intézendők.

Szerkesztői üzenetek.

W. E. Mit jelenten ez a hosszú szünet? Már régóta nélkülözzük közleményeit. Reméljük erre a szíves üzenetünkre újra megszólal lapunk hasábjain Edith.

H. M. Szeged. A most küldött versek nem közölhetők. Az elmúlt régi munkatársi viszonyra való hivatkozás nem jogosít fel „gyenge zöngemények“ közlésére.

Dr. F. Simon Zsablya. A hirt nem kaptuk meg. Küldje be újra, a legnagyobb készsággal közöljük.

Molnár Ferenc Bezdán. Közleményeit várjuk.

HIRDETÉSEK.

Eladó mérleg.

Egy már használt, de jó karban levő **sértés-mérleg** eladó. Bővebb értesítést ad **Sztojsits Pál** (paprika) Zombor, völgy-utca. 3—1

Földeladás.

Zomborban, az u. n. Karakorija-féle dűlőben 18 katasztrális hold föld **eladó.** Bővebb értesítést ad **Bikár Kuzman.** 3—1

Kiadó ház.

Cservenka külvárosban, a belvároshoz igen közel fekvő házat bérbe adom: amely 3 szobából, 1 konyhából, 1 éléskamrából, 1 cselédszobából és 1 felszerből áll. — Bővebb felvilágosítást ad

Kovacsits Radivoj,

3—3 rófoskereskedő.

593. szám.

1903.

Árverési hirdetés.

Atulírott bírósági végrehajtó az 1881. LX. t. c. 102. § értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbíróság 1903. évi V. 606. számú végzése következtében dr. Jovánovits József zombori lakos javára Vlaszkalits Vljakó és neje öziváci lakosok ellen 400 kor. és járulékaik erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1180 koronára becsült buza és zabból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori tek. kir. járásbíróság V. 606/2. 1903. számú végzése folytán 400 kor. tőkekövetelés, ennek 1903. évi május hó 1. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 100 kor. 05 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Oszivacon adások lakásán leendő eszközölésére 1903. évi szeptember hó 1-ő napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1903. évi augusztus hó 18 án.

Styrum Mór,

kir. bír. végrehajtó.

Meghívó.

Az „Első vaskuti segélyszövetkezet“ igazgatósági és felügyelőbizottsági tagjai, tekintettel a szabadkai királyi törvényszék 11571/P. 1903. sz. a. végzésére, újra közgyűlést hirdet az 1902-ik évi zárszámadások elintézésére végett. Ezen célból az augusztus hó 17-én megtartott igazgatósági gyűlésen határozatott: 1. hogy a közgyűlésre meghívja a részvényeseket, mely **szeptember hó 6-án délután 1 órakor** lesz megtartva; 2. a március hó 3-án megtartott igazgatósági gyűlésen átvizsgált és helyben hagyott 1902-ik évi zárszámadások újból napirendre fölveendők a tárgysorozattal együtt a közgyűlésre.

A közgyűlési napirendre pedig a következő tárgyak vétettek fel: a) a közgyűlési elnök és jegyző választása, b) igazgatói és felügyelőbizottsági jelentés a lefolyt üzletéről, c) az 1902-ik évi mérleg bemutatása és esetleg a fölmentés megadása, szintegy a tiszta jövedelem elosztása fölötti intézkedés az alapszabályok 25. § a értelmében, d) az igazgató, igazgatósági tagok, póttagok, cégjegyzők, felügyelő és leszámoló bizottság választása, e) a szövetkezet fenmaradása vagy felosztása feletti határozathozatal az alapszabályok 33. § a értelmében, f) a részvényesek sorából a jegyzőkönyv hitelesítésére két tag választása.

Kijelentetik továbbá az igazgatóság részéről, hogy a zárszámadás bemutatása alkalmával a segélyszövetkezet 888 tagot számlál. A lefolyt üzletévben három új tagja lett a segélyszövetkezetnek a régi részvények átvételével, huszonöt tag az év folyamán töröltetett, kilenc tagnak pedig visszafizetve lett az üzleti részvénye, fölmondva nem lettek részvények.

Végül tétetett intézkedés, hogy a kereskedelmi törvény 243. §. 2. pontjában követt összes zárszámadási okmányok, melyek részletesen és tüztesen átvizsgáltattak, 8 napon át közszemlére kitétessenek a szövetkezet helyiségében.

Bácsvaskut, 1903. évi augusztus hó 17-én.

Az igazgatóság nevében:

Pilger Nándor s. k.
igazgató.

2-1

Zármérleg

az „Első vaskuti segélyszövetkezet“-től 1902. évi január hó 1-től december hó 31-ig.
Vagyon. Teher.

Egyenleg 1902. évi december hó végén	97177 63	Részvénytőke számla	219294 62
Kötvényekben	281927 —	Részvénytőke kamat számla	12095 83
Ingatlan (ház)	3300 —	Betétek számlája	135353 64
Butor és felszerelések értéke		Betét kamat számla	5315 66
20% levonása után a használatért	228 68	Alaptőke számlája	4580 80
		Tartalékalap számla	3370 76
		Tiszta nyeresemény 2185 részvény közt felosztva, a részvény 1 kor. 20 fill.	2622 —
	382633 31		382633 31

Pilger Nándor s. k., **Szauter Gyula s. k.**, **Stehli Sebestyén s. k.**, **Raile Antal s. k.**
igazgató, szövetk. jegyző, pénztárnok, könyvelő.

A fő- és segédkönyvekkel összeegyeztetvén, összhangzó- és helyesnek találtattott. Bácsvaskuton, 1903. évi március hó 3-án.

Krix János s. k., **Grünfelder Ferenc s. k.**, **Hellenbarth Márton s. k.**
fől. biz. tag, fől. biz. tag, fől. biz. tag.

2776. szám.

1903.

Árlejtési hirdetmény.

Overbász község elüljárósága közhírré teszi, hogy a község többféle kőműves és ácsmunkát 2365 kor. 90 fillér kikialtási árral **folyó hó 29-én délelőtt 9 órakor** tartandó szóbeli árlejtésen kiadja.

A részletes feltételek, tervek és költségvetés a jegyzői hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Overbász, 1903. augusztus 18-án.

Kiss Gyula, **Bruszt Mihály**,
jegyző, bíró.

Pályázat tanítói állásra.

A rácmiliticsi róm. kath. népiskolánál lemondás folytán megtresedett német magyar tannyelvű tanítói állásra **1903. évi augusztus hó 29-ig** pályázat hirdettetik. A tanítói allas javadalmazása 800 korona havi előleges részletekben, 100 korona lakáspénz, esetleg szabad lakás, ötödéves korpótlék, mely 500 koronáig emelkedhetik. A róm. kath. gazdasági ismétlő iskolában nem tanít. Megkívánatik a kántori teendőkhöz való teljes jártasság. A megválasztandó tartozik az állást szeptember 3-ig elfoglalni. A szabályszerűen felszerelt kérvények 1903. évi augusztus hó 29-ig a rácmiliticsi róm. kath. iskolaszékre címezve főtisztelendő Garay József espereslebános urhoz Bácsdoroszlóra küldendők. Rácmiliticsen, 1903. évi augusztus 18-án.

2-1

A róm. kath. iskolaszék.

5811. sz.

tkvi 1903.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Mandl és társai cég és csatlakozó társai végrehajtóknak Grgits Andrásné sz. Svrakin Jága végrehajtást szenvedő elleni 151 kor. 30 fillér illetve 2168 kor. 11 fillér tőkekövetelések és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék és járásbíróház területén lévő s Zomborban fekvő, a zombori 1630. számú betétben Grgits Andrásné sz. Svrakin Jága tulajdonánál bejegyzet s A. I. 1—2. sorsz. a. foglalt 3106. és 3107. hr. számú jószágtestre 2819 koronában és az A. † a. foglalt 7029. hr. számú ingatlan 434 koronában megállapított kikialtási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1903. évi szeptember hó 12-ik napján délután 3 órakor** a zombori kir. trvszék árverési helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881-ik évi LX. törvényeikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kérezhöz letenni, avagy az 1881. LX. t. e. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Zombor, 1903. évi július hó 31-én.

A kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság.

Radány Péter.

kir. tszéki bíró.

Tanonc kerestetik.

Egy jó házból való fiú tanonc felvétetik **Konyovits Vojin** fűszerkereskedésében — Zomborban. 3-2

16. szám.

1903.

KIHIRDETÉS.

A felsőszevén anyakönyvi kerület alulírott anyakönyvvezetőhöz, ettese kihirdeti, hogy:

1. Tennenbaum Béla, ki családi állapotára nézve nőtlén és akinek vallása izraelita, állása (foglalkozása) kereskedő, lakóhelye India, (Szerém vármegye), születési helye Nyitra város, ideje 1877. évi május hó 16. napja s a ki néhai Tennenbaum Lipót és néhai Stern Karolin házastársak fia.

2. Haas Pepi (Jozefa) ki családi állapotára nézve hajadon és akinek vallása izraelita, állása (foglalkozása) háztartásbeli, lakóhelye Felsőszentiván, születési helye Felsőszentiván, ideje 1881. évi június hó 26. napja s aki Haas Márk és Heber Laura házastársak leánya egy mással házasságot szándékoznak kötni.

Felhívtnak mindazok, a kiknek a nevezett házassulókra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alulírott anyakönyvvezetőnél (helyettesnél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési helyi községi előjárósága (illetőleg anyakönyvvezetője) útján jelentsék be.

Ezt a kihirdetést a következő helyeken kell teljesíteni u. m.: Felsőszentivánon és a „Bácska“ című lapban.

Kelt Felsőszentivánon, 1903. évi augusztus hó 20-ik napján.

Kopeczky Győző,
anyakönyvvezetőhelyettes

2837. sz.

kig. 1903.

Pályázati hirdetmény.

Krusevlya községnél leköszönés folytán üresedésbe jött és évi 600 koronával javadalmazott irnoki állásra ezennel pályázatot nyitok s felkérem az állást elnyerni óhajítókat, hogy minősítvényüket igazoló pályázati kérvényüket hozzám **folyó hó szeptember 20-ig** nyujtsák be, mert a később beadottak figyelembe vétetni nem fognak.

Zombor, 1903. augusztus hó 19-én.

Tárczay s. k.

főszolgabíró.

2-1

Versenyárgyalási hirdetmény.

A m. kir. földmíveléstudgyi miniszter ur rendelete folytán a sirinai partbiztosításnak, valamint a bedai dunaág elzárásának helyreállítási munkálatainál szükséges:

1. 1098 köbméter I. osztályú kőhányási kőanyag.

2. 1620 köbméter II. osztályú kőhányási kőanyag szállításának és beépítésének, valamint

3. 10375 kéve friss vágású rözse szállításának vállalati uton való biztosítása céljából a zombori m. kir. folyammérnöki hivatal helyiségében **1903. évi augusztus hó 31-én délelőtt 10 órakor** nyilvános zárt ajánlati versenyárgyalás fog tartatni.

A rözse szállítására, a többi anyagokra ki nem terjedő, külön ajánlat is benyújtható.

A szabályszerűen kiállított, külsőleg ajánlatként megjelölt ajánlat — melyhez az ajánlati összeg 5% ának megfelelő s valamely m. kir. adóhivatalnál bánatpénz gyanánt törént letételét tanúsító elismervény is csatolandó — a jelzett napon délelőtt 9¹/₂ óráig a zombori m. kir. folyammérnöki hivatalnál nyujtandó be, hol a vállalatot szabályozó általános és részletes feltételek, tervek, valamint egyéb tájékoztató adatok a hivatalos órák alatt megtekinthetők és az ajánlati minta is megszerezhető.

Zombor, 1903. évi augusztus hó 17-én.

M. kir. folyammérnöki hivatal.

Hirdetmény.

A „Moholi ker. fogyasztási szövetkezet“ egy ezer korona óvadékkal rendelkező **üzletvezetőt** keres 1200 korona évi fizetéssel azonnali belépésre fűszer- és rőfösüzletéhez.

Keresztény kereskedők ajánlataikat alulírott elnökhöz küldjék.

Michler Ferenc,

2—2

elnök.

Házi koszt.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy a „**Két fekete lóhoz**“ címzett vendéglőmben

kifőzést

rendeztem be, ahol úgy a házban, mint a házon kívül a legjobb koszt jutányos áron kapható.

A nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva maradtam

kiváló tisztelettel

Szemes József,

5—3

vendéglős.

Kiadó ház.

Szivaci-uton a 307. szám alatti ház, mely áll: 3 utcai, 1 udvari szoba, jó nagy csukott folyosó, nyári és téli konyha, éléskamra, 2 fáskamra, pince, istálló, félszer, parkirozott udvar és külön gazdasági udvarból — **november hó elsejétől fogva kiadó.** — Bővebbet ifj. **Heindlhofer Róbertnél,** korzó. 3—3

Bács-Bodrog vármegye alispánjától.

27018. sz.

alisp. 1903.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye alispánja által ezennel közhírré tétetik, hogy a vármegye alább részletezett 1904. évi szűkségletének ugymint:

I. Irószerek.

Papírok:

1. 14 rizsma 1/0e legfinomabb miniszteri papír, fehér tiszta $34/42$ cm. 1000 iv 16 kg. á 14 kor. = 196 kor.

2. 2 rizsma F. o. D. legfinomabb miniszteri, fehér tiszta $34/42$ cm. 1000 iv 17 kg. á 32 kor. = 64 kor.

3. 42 rizsma 3. o. 9. D. bordázott, fehér irodai $34/42$ cm. 1000 iv 11 kg. á 9 kor. = 396 kor.

4. 200 rizsma 0/5 d. sima fehér irodai $34/42$ cm. 1000 iv 12 kg. á 6 kor. = 1200 kor.

5. 40 rizsma II-ik számú diósgyőri kék fogalmi $37/44$ cm. I. minőségű á 23 kor. = 920 kor.

6. 20 rizsma II-ik számú diósgyőri fehér irodai $37/44$ cm. I. minőségű á 20 kor. = 400 kor.

7. 15 rizsma 8-ik számú median fehér irodai $46/59$ cm. I. minőségű á 50 kor. = 750 kor.

8. 20 rizsma 2. K. K. utánpótlott fehér irodai $37/44$ cm. I. minőségű, recézve és simítva á 16 kor. = 320 kor.

9. 7 rizsma 7/8 median szűrke fogalmi $47/60$ cm. 1000 iv 30 kg. á 12 kor. = 84 kor.

10. 6 rizsma 7/10 kisregál papír, szűrke fogalmi $50/70$ cm. 1000 iv 32 kg. á 16 kor. = 96 kor.

11. 8 rizsma 7/4 kisregál papír, szűrke fogalmi $40/50$ cm. 1000 iv 17 kg. á 8 kor. = 64 kor.

12. 2000 iv itatós papír (vörös színű) 8 as nagyságu, 1000 iv 25 kg. nehéz, á 36 kor. = 72 kor.

13. 80,000 drb boríték, 22 cm. hosszú és 12 cm. széles zsákboríték, 1000 drb egy csomagban á 9 kor. = 720 kor.

Ezen papírnemekre a minták Sztrilich Béla vm. aljegyző hivatalos helyiségében (Vármegyeház I. emelet) megtekinthetők.

14. 60 doboz réztoll á 2 kor. = 120 kor. A Kuhn-féle és Schuber József féle hazai gyártmányokból az árlejtésnél minták mutatandók be, mely alkalommal a gyártmányok és tollak minősége a gazd. választmány által fognak elbíráltatni. Csakis I. s. minőségű szállítható.

15. 30 tucat legfinomabb fekete irón á 1 kor. = 30 kor.

16. 12 tucat legfinomabb vörös irón á 80 fil. = 9 kor. 60 fil.

17. 5 tucat legfinomabb kék irón á 70 fil. = 3 kor. 50 fil.

Az árlejtésnél Hartmuth és I. s. magyar írógyárból minták mutatandók be.

18. 200 üveg vegyténta 6/0 üvegecskékben, finom Dörner-féle á 1 kor. = 200 kor.

19. 50 üveg Antracén iróténta, Müller testvérek-féle, 1 literes üvegekben á 1 kor. 60 fil. = 80 kor.

20. 33 tucat legfinomabb tollszár, hosszú hegyes 18 tucat, rövid hasas 15 tucat á 50 fil. = 16 kor. 50 fil.

21. 50 doboz vörös nagy ragasztó ostya, 1 dobozban 1000 drb á 1 kor. = 50 kor.

22. 18 kiló szűrke vékony kötőző spárga, 7 águ 6 T. 100 grammos csomagokban á 2 kor. = 36 kor.

23. 13 kiló középvastag kötőző spárga 200 grammos csomagokban á 1 kor. 80 fil. = 23 kor. 40 fil.

24. 20 kiló vastag csomagoló spárga, 3 águ 2 T. 500 grammos csomagokban á 1 kor. 80 fil. = 36 kor.

25. 20 orsó nemzetiszínű erős selyemzsinór, 1 orsó 25 méter á 60 fil. = 12 kor.

26. 6 kiló angol sodrott házi cérna, 1 kiló 20 báb á 6 kor. = 36 kor.

27. 90 drb finom törlő gummy, téntára és irónra á 6 fil. = 5 kor. 40 fil.

28. 40 csomag spanyol pecsétviasz, finom jól égő és hideg állapotban jól tapadó, 8 drb egy kiló, $1/2$ kgros csomagokban á 1 kor. = 40 kor.

29. 1400 csomag Stearin gyertya, I. s. minőségű hazai gyártmány, 560 grammos csomagokban, 400 csomag 5-ös és 1000 csomag 6-os számú á 1 kor. = 1400 kor.

Összesen 7380 korona 40 fillér.

II. Szolgák ruházata.

1. 20 drb köpeny, hazai gyártmányú szűrke posztóból, erős barchend béléssel á 48 kor. = 960 kor.

2. 27 drb mente, hazai gyártmányú kék posztóból, fekete erdélyi bárányszőrrel, fehér bárányszőrrel á 42 kor. = 1134 kor.

3. 57 drb rövid atilla, vármegyei kék posztóból, fehér zsinórzattal és gombokkal á 22 kor. = 1254 kor.

4. 114 drb magyar nadrág, vármegyei kék posztóból, fehér zsinórzattal, oldalzsebekkel á 16 kor. = 1824 kor.

5. 57 drb mellény, vörös posztóból, fehér zsinórral és gombokkal á 6 kor. = 342 kor.

6. 57 drb teljes nyári öltöny, egy zubbony, egy mellény, egy pantalon nadrág beeresztett vitorlavászonnal á 14 kor. = 798 kor.

7. 1 drb zubbony, vármegyei kék posztóból (minta szerint) á 20 kor. = 20 kor.

Összesen 6332 korona.

A ruhaminták Sztrilich Béla vm. aljegyző hivatalos helyiségében (Vármegyeház, I. emelet) megtekinthetők.

III. Sapka és kalap.

1. 55 drb sapka, vörös posztó, fehér zsinór, szemvédő (minta szerint), mindegyik sapkára viaszos vászon áthuzat á 3 kor. 60 fil. = 198 kor.

2. 2 drb kalap, fekete szőrből, bélelve á 3 kor. 60 fil. = 7 kor. 20 fil.

Összesen 205 korona 20 fillér.

Minták úgy mint a ruházatnál megtekinthetők.

IV. Tüzelő fa.

Cser vagy tölgy hasábfá, 1898—99. téli vágás, egészséges I. minőségű, cser 205 méteről á 29 kor. = 5945 kor., tölgy 230 méteről á 26 kor. = 5980 kor.

V. Világítás.

Petroleum világítás, a megyei palota folyosóira 20 mm. széles béllal bíró lámpáknak, 38 lámpa á 55 kor. = 2090 kor. — 6 drb körégő. A lámpák, bél és egyebek beszerzése, gyújtás és eloltás a vállalkozót terheli.

VI. Seprők és kefék.

1. 10 drb szőrseprő, öles nyéllel.

2. 16 drb kézi szőrseprő, rövid fogóval.

3. 100 drb kötött első minőségű cirokseprő.

4. Hosszu nyélre való szőrseprő, nagy fal- és padlóporló.

5. 24 drb suroló kefé, nagy erős, legjobb minőségű.

6. 100 drb nyirfaseprő, nagy erős, legjobb minőségű.

Összesen 160 korona

szállítása iránt **1903. évi szeptember hó 7-én délelőtt 9 órakor** Zomborban a vármegyeház kisebbik tanácskozási termében előzőleg már Sztrilich Béla vm. aljegyző hivatalos helyiségében (vármegye palota I. e.) betekinthező és az árlejtésnél is felolvasandó feltételek alatt nyilvános árlejtés fog tartatni. Erről vállalkozni szándékozók oly megjegyzéssel értesíttetnek, hogy ajánlatot írásban is tehetnek, mely azonban az árlejtést megelőző napon délelőtti 11 óráig a vármegye alispánjánál vagy törvényszerű helyettesénél annál is inkább benyújtandó, miután a később beérkező ajánlatok figyelembe vételét nem fognak. Az írásbeli ajánlatokhoz a vállalati becsár 10% jával felérő bánatpénz akár készpénzben, akár a budapesti áru- és értéktőzsdén jegyzett, a névértéket felül nem haladható árkelet szerinti értékű állampapírokban csatolandó; az ajánlat szövegében pedig a szállítási árak egyenként és összesen számokkal és szóval is kiirandók, ugyancsak világosan felemlitendő az is, hogy a vállalkozni szándékozók az árlejtési feltételeket és a szállítandó tárgyak mintáit ismeri és magát a feltételekben felhozottaknak aláveti, továbbá az ajánlat borítékára határozottan kiirandó, hogy az ajánlat mire tétetik. A szóbeli árlejtést megelőzőleg ugyanazon bánatpénz teendő, mint az írásbeli ajánlatoknál s azon ajánlattevők, kiknek netalán korábbi vállalatból kifolyólag óvadékuk van a zombori kir. adóhivatalnál, figyelmeztetnek, hogy ezen óvadék bánatpénzzel az árlejtésnél, mely új ügyet, el nem fogadtatik. Végül megjegyzetetik, hogy a tárgyak mintái azok kivételénél, melyekre fentiek szerint az ajánlattevők mintáikat bemutatni tartoznak, a vármegye birtokában vannak s csakis azokkal egyezőkre fog az árlejtés tartatni.

Kelt Zomborban, 1903. évi augusztus hó 11-én.

Alispán helyett:

Vojnits István,

vármegyei főjegyző.

3—2

Bács-Bodrog vármegye alispánjától.

27.073 szám.

alisp. 1903.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye alispánja részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az alább megnevezett munkák biztosítása céljából **1903. évi szeptember hó 14. napján (hétfő) reggeli 9 órakor** a vármegye székházának kistermében részint esküszó írásbeli, részint pedig zárt ajánlatokkal egybekötött szóbeli versenytárgyalás fog tartatni, amelyre a vállalkozni kívánók ezennel meghívottak.

A biztosítandó munkák a következők és pedig:

1. A baja—melykut—kisszállási törvényhatósági közut Baja város, Csávoly és Felsőszentiván községek közötti 123—200 km. szakaszának műftá leendő kiépítése.

Előirányzott költség 206.877 korona 68 fillér.

Leteendő bánatpénz 20.000 korona.

Kiépítési határidő a munka tényleges átadás napjától számított 8 hónap, melybe az építésre alkalmatlan téli időszak vagyis november hó 1-től március hó 1-ig terjedő idő be nem számítatik.

2. A zombor—bezdáni törvényhatósági közuton

levő 3. és 4. számú utkaparóházakhoz szükséges kerítések.

Előirányzott költség 1027 korona 50 fillér.

Leteendő bánatpénz 100 korona.

Elkészítési határidő a munkaátadás napjától számított 5 hét.

3. A rácmilitics—gombosi törvényhatósági közut

1240—1296 km. szakaszának és az apatin—zombori

tvhatósági közut 1700—1950 km. szakaszának szükséges

homokolása és a rácmilitics—gombosi tvhatósági közut

1240—1243 km. szakaszán kövezett feljáró létesítése.

Előirányzott költség 1645 korona 89 fillér.

Leteendő bánatpénz 100 korona.

Elkészítési határidő a munkaátadás napjától szá-

mitott 8 hét.

4. A palánka—ujvidéki törvényhatósági közuton

levő I., II., III. és IV. számú utkaparóházaknál szük-

segdeszakkkerítések elkészítésére.

Előirányzott költség 2785 korona 20 fillér.

Leteendő bánatpénz 270 korona.

Elkészítési határidő a munkaátadás napjától szá-

mitott 6 hét.

5. Az almás—ómorovieai tvhatósági uton Bajmók

és Paacsér községek között levő utkaparóház telkének

bekerítése.

Előirányzott költség 474 korona.

Leteendő bánatpénz 48 korona.

Elkészítési határidő a munkaátadás napjától szá-

mitott 4 hét.

6. A zombor—óbecsei tvhatósági közut 26—31

km. szakaszán szükséges utszabályozás, árkolás és mű-

tárgy építése.

Előirányzott költség 2478 korona 49 fillér.

Leteendő bánatpénz 240 korona.

Elkészítési határidő a munkaátadás napjától szá-

mitott 8 hét.

7. A rácmilitics—gombosi tvhatósági közut 6—9

km. szakaszán szükséges vízvezetési, árkolási, utszabá-

lyozás és ezzel kapcsolatos egyéb munkák.

Előirányzott költség 6033 korona 06 fillér.

Leteendő bánatpénz 600 korona.

Elkészítési határidő a munkaátadás napjától szá-

mitott 12 hét.

8. A palánka—ujvidéki tvhatósági közut 4—7 km.

közötti a műnt mellett elvonuló nyári utnak feltöltése és

szabályozása.

Előirányzott költség 6919 korona 03 fillér.

Leteendő bánatpénz 690 korona.

Elkészítési határidő a munkaátadás napjától szá-

mitott 8 hét.

9. A Szeghegytől a hegyes—feketehegyi vasuti

állomáshoz vezető tvhatósági uton Szeghegy község bel-

területén szükséges árok kikövezése.

Előirányzott költség 4265 korona 60 fillér.

Leteendő bánatpénz 420 korona.

Elkészítési határidő a munkaátadás napjától szá-

mitott 8 hét.

Ezen felsorolt munkák közül az 1. pont alatt meg-

nevezett munkára csak zárt írásbeli ajánlat tehető,

míg a többi munkálatokra tetszés szerint írásbeli zárt,

vagy szóbeli ajánlat, avagy mindkettő is adható be. A

vonatkozó írásbeli ajánlatok, melyekben az illető ver-

senyző, vagyis vállalkozni kívánónak a neve, polgári

állása, rendes tartózkodási helye, továbbá az ajánlatok

egységi és összes vállalati árai és pedig az utóbbiak

egy számmal, mint betűkkel is kiírandók és amelyek-

ben a fentebb meghatározott mennyiségű biztosíték kész-

pénzben, vagy az állami építkezéseknél biztosítékul is

elfogadható értékpapirokban, vagy jó hírnévnek örvendő

takarékpénztári betétkönyvesekben okvetlenül csato-

landó és folyó évi szeptember hó 13-ik napjának

délelőtti 10 órájáig a vármegye alispánjára címezve nyuj-

tandók be.

Versenyzők ajánlatukhoz a köfajból megfelelő és

peccséttel ellátott mintaköveket tartoznak bemutatni. A

zárt írásos ajánlatnál ezen minták az ajánlattal egyide-

jűleg adandók be a vármegyei közigazgatási iktatóhiva-

talba, amennyiben ezt elmulasztják, úgy ajánlatuk figye-

lembe nem fog vétetni, a felajánlott köanyagok megvizs-

galására vonatkozólag az ajánlatokhoz a kir. József mű-

gyetem műszaki mechanikai laboratóriumával kapcsolatos

kísérleti állomáson végzett szilárdsági kísérleti eredmén-

nyről a hivatalos bizonyítvány vagy eredetben vagy hiteles-

ítélt értékösszege világosan feljegyzendő, megjegyeztetven, hogy a kitett határidőn túl beérkező, vagy az előirt ke-

lekeket bármely tekintetben nélkülözhető ajánlatok, valamint az utó- és távirati ajánlatok figyelembe véteteni nem fognak.

Azok, kik a felsorolt vállalatra a nyilvános szóbeli versenytárgyalás útján kívánják pályázni, kötelesek az illető vállalatra nézve fentebb kikötött biztosítékot a szóbeli árlejtést megelőzőleg lefizetni, különben az árlejtésben részt nem vehetnek.

A szóbeli árlejtés megkezdése előtt az abban résztvevni szándékozók tartoznak kijelenteni, hogy az illető vállalatra vonatkozó részletes árlejtési feltételeket és egyéb kapcsolatos előirányzati okmányokat tökéletesen ismerik, míg az írásbelileg pályázók ezen kijelentést ajánlatukban kötelesek megtenni.

A letett biztosítékot a vállalkozó a megajánlott és elfogadott vállalati összeg 100%-ának megfelelőleg kiegyesítenni tartozik. Megjegyeztetik ez alkalommal, hogy az ajánlat a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 10839/Vl. 1900. számú intézkedéssel feltételeken biztosított 14 filléres vasuti szállítási díjkezdvezményre való tekintet nélkül teendő meg, vagyis az ajánlat csakis a rendes szállítási díjaknak figyelembe vételével adandó, amennyiben azonban ezen vasuti szállítási díjkezdvezmény a vármegyének megadtnék, úgy a rendes és ezen díjkezdvezményes díjtételből származó különbözet a vármegye javára esik. Az egyes utvonalakra szükséges utépítési anyagoknak a Ferenc-esatornán való szállításánál biztosított szállítási díjkezdvezmény élvezete tekintetében pedig a vármegye és a Ferenc-esatorna részvénytársaság között létrejött megállapodás szolgál irányadóul, mely megállapítás az alispáni hivatalnál betekinthező.

A benyújtott ajánlatok minden irányban t-hető mérlegelése alapján való szabad választás jogát a vármegye magának fentartja.

Végül megjegyeztetik, hogy a vonatkozó részletes árlejtési feltételek és egyéb kapcsolatos műszaki okmányok a zombori m. kir. államepítészeti hivatal hivatalos helyiségében (Vármegyeház 1. emelet) a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Zomborban, 1903. évi augusztus hó 13-án.

Alispán helyett:

ifj. Vojnits István,
vármegyei főjegyző.

2-1

2618 szám.

1903.

Árverési hirdetmény.

Csonopla község elöljárói részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a község tulajdonát képező egy darab számfeletti tenyészbika **folyó évi augusztus hó 31-én délelőtt 9 órakor** a község házában tartandó nyilvános árverésen készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Csonoplán, 1903. augusztus 18-án.

Deák Andor, **Lengyel József,**
jegyző. 2-1 bíró.

STEBLER JÁNOS

vendéglős

Zombor, Zrinyi-utca.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű vidéki beszálló közönséget, hogy a mai kor igényeinek megfelelőleg vendéglői helyiséget átalakítottam és vendégszobákkal ellátva, azon helyzetben vagyok, hogy a mélyen tisztelt vendégeknek a **legolcsóbb árak mellett szobák** mindenkor rendelkezésre állanak.

Szives pártfogást kér

Stebler János,

vendéglős.

6-6

Figyelmes kiszolgálás és olcsó árak.

Acetylen világítás.

Az első magyar engedélyezett

LAKOS NÁNDOR-féle

acetylen-gázvilágítási vállalat, gazdasági gép-, kut- és szivattyu-gyára,

Hydrotechnikai iroda:

BUDAPESTEN (Szövetség-utca 3.)

Délmagyarország részére

ZOMBORBAN,

Széchenyi-körút 348. szám alatt központi műszaki és kereskedelmi irodát állított fel.

Tervrajzokat és költségvetéseket díjtalanul készít.

Acetylen világítás, vízvezeték, fürdő és closet berendezésekről.

Gazdasági gépek, szivattyúk, vízvezetési felszerelések, szerszámok és szerszámok, technikai és gazdasági árukról árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.

Szives megkereséseket kér

Acetylen-gázvilágítási vállalat

ZOMBOR,

10-9 Széchenyi-körút 348. sz. alá küldeni.